

2022

LæringsCentret

Tema: Bøger, bøger, bøger!

Modersmål-Prisen 2022

Modersmål-Selskabet tildeler Erik Skyum-Nielsen Modersmål-Prisen 2022 »som en påskønnelse for en over for brede kredse særlig fremragende anvendelse af et sprog efter selskabets ideal: klart, udtryksfuldt og varieret.«

Erik Skyum-Nielsen er en uhyre kyndig og belæst litteraturforsker, -historiker og -anmelder, flittig forfatter, foredragsholder og oversætter af over 100 bøger fra islandsk samt fra færøsk. Siden 1976 har Skyum-Nielsen oversat islandsk og færøsk litteratur og siden 1978 været litteraturanmelder ved Information, og han har tillige skrevet en række fag- og lærebøger. Hjertelig tillykke!

Erik Skyum-Nielsen

Søren Gyldendal-Prisen 2022

Søren Gyldendal-Prisen, der er opkaldt efter Gyldendals grundlægger, gik i år til de tre forfattere Maria Helleberg, Frederik Stjernfelt og Jesper Wung-Sung. Hver pris er på 125.000 kr.

Juryerne motiverede deres valg bl.a. således:

Modtager af Søren Gyldendal Skønlitteraturprisen: *Forfatter Maria Helleberg* "I sit imponerende forfatterskab bestående af først og fremmest mesterlige historiske romaner har Maria Helleberg gjort fortiden spillevende takket være en enestående viden og smittende indlevelsessevne. Uanset om det er Trojas fald eller en families opløsning i provinsen i 50'erne fremstår fortællingerne lige nærværende og menneskelige for læserne. Derfor fortjener hun i høj grad Søren Gyldendal Skønlitteraturprisen 2022".

Modtager af Søren Gyldendal Nonfiktionsprisen: *Professor, dr. phil. og forfatter Frederik Stjernfelt*

"Med stor intellektuel kraft og en imponerende og utrættelig arbejdsindsats har Frederik Stjernfelt med sine originale værker vist, hvor vigtigt det er, at vi passer og plejer vores grundlæggende samfundsværdier, så alle kan komme til orde i en fri og åben debat. En kamp, der synes mere aktuel og påtrængende end nogensinde før".

Modtager af Søren Gyldendal Børnebogsprisen: *Forfatter Jesper Wung-Sung* "Jesper Wung-Sungs forfatterskab rummer en sjælden spændvidde. Gennem snart 25 år har han afsøgt og eksperimenteret med udgivelser inden for stort set alle genrer: romaner, noveller, billedbøger, graphic novels og erindringer – både til børn, unge og voksne. Jesper Wung-Sung modtager Søren Gyldendal Børnebogsprisen 2022 for sit enorme bidrag til børne- og ungdomslitteraturen, der på fineste vis skildrer livets mange facetter fra nysgerrighed på livet, glæde, sorg og til forelskelse og spirende seksualitet".

Søren Gylden-dal Prisen blev første gang uddelt i 1958. Søren Gyldendal (1742-1802) grundlagde forlaget i 1770.

Jesper Wung-Sung

Maria Helleberg

Frederik Stjernfelt

Indhold

Opslagstavlen	2
Leder	3
Læselyst i ørene.....	4
Børnenes stemme i børnelitteraturen	8
Halloween i skolen: De levende og de døde	10
Hvem siger først undskyld?	14
Også vilde vikinger må tænke sig om ..	15
Monstre i massevis.....	16
Der var engang	18
Hvorfor var det lige mig, der fik kræft ..	18
Vera folder vingerne ud	19
Kan du holde på en hemmelighed?	20
Hvordan ved man egentlig, om man er happy?	22
Kan en dystopi ende godt?	23
Jeg har lige læst.....	26

Alfons Åberg 50 år

Alfons Åberg er herlig litterær figur og hovedpersonen i en serie billedbøger skrevet og illustreret af Gunilla Bergström (1942-2021).

Alfons Åberg er en lille svensk dreng og bor sammen med sin far i en lejlighed. Da han var mindre, havde han en ven ved navn Svipper, som kun han kunne se. I børnehaven fik han vennerne Mille og Viktor.

Alfons' hverdag er fuld af en række almindelige oplevelser, som de fleste børn let kan genkende. I sin stræben efter at vokse op og blive stor, konkurrerer han ofte med sin far om at klare sig bedst. Alfons og far er meget glade for hinanden og den godmodige far er et positivt mandligt forbillede for Alfons. Derimod dukker der sjældent kvinder op i bøgerne, selv om Alfons dog både har en faster og en farmor. En mor eller fru Åberg omtales kun i en enkelt sætning i *Alfons med supersækken* (2011), hvor Alfons' far fortæller om en drøm, han har haft, "Dengang han mødte sin elskede fru Åberg"; men voksne læsere af begge køn kan uden problemer identificere sig med Alfons' far.

Den første Alfonsbog, *Godnat, Alfons Åberg*, udkom i 1972. Der er i alt udgivet 25 bøger om Alfons Åberg, og de er oversat til 29 sprog.

I april 2006 udkom bog nr. 25, der på svensk hedder *Alfons och soldatpappan*. Historien tager fat på underholdningsverdenen, der ifølge forfatteren er stadig mere dominerende i børns verden, samt temaet krig og grusomhed.

Alfons Åberg-bøgerne danner grundlag for tegnefilmene af samme navn, som på dansk blev indtalt af Thomas Winding. Siden er der kommet en animeret version med Caspar Phillipson som speaker. Hurra for Alfons Åberg!

Pædagogisk LæringsCenterForening
Hjemmeside: www.plcf.dk
E-mail: plcf@outlook.dk

PLCF administration
Annoncer og ekspedition
Inge Von Essen
plcfadm@outlook.dk
Tel: 40813123

Redaktør
Eline Mørch Jensen
Weysesgade 9, 2100 København Ø
Tel: 2171 7027
eline.moerch@gmail.com

FU
Formand
Marlene Møller Drost
marlenedrost@gmail.com

Næstformand
Runa Petersen
Rune.B.Petersen@outlook.dk

Kasserer
Dan Damsø
plcf@damsøemail.dk

Birgitte Barfoed-Høj
Birg1942@rksit.dk

Karin Kjeldsen
kjeldsen.karin@gmail.com

Steen Juhl Møller
steenjm@gmail.com

Janne Bjerring Larsen
jannebjerring@gmail.com

Merete Jørgensen
merete@mail.dk

Pensionistgruppen
Formand Stig Bergmann
Stokkemærkevej 19, 2730 Herlev
stig.bergmann@gmail.com

Kontingent: Opkræves én gang årligt i januar.
Abonnement kr. 775,- ekskl. moms.

Næste nummer af LæringsCentret
udkommer primo november 2022.

Udkommer 6 gange årligt. Oplag 1.300
ISBN 0105-9556

Design og grafisk produktion
CS Grafisk A/S

Deadlines:
Nr. 6: 1. okt (udkommer primo nov. 2022)
Nr. 1: 1. dec (udkommer primo januar 2023)
Nr. 2: 1. feb (udkommer primo marts 2023)

Artikler i LæringsCentret dækker ikke
nødvendigvis redaktionens og/eller PLCFs
synspunkter.

Medlemskab:
Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk
Kontingent: Opkræves én gang årligt i december.

Overgang til pensionistgruppen:
Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk

Flytning, navneskift m.v.:
plcfadm@outlook.dk

Forside-illustration af Charlotte Pardi

Monstermange nye bøger

Det er efterår og tid til at tænde lys i mørket og finde sammen om højtlesning og selvlesning, på skolernes PLC, i læsegrupper og ude i klasseværelserne, og også til fritidslæsningen derhjemme. Bøgerne venter bare på at blive læst og kigget i. Her er virkelig noget at gå til for de pædagogiske læringsvejledere, der vel altid har betragtet formidlingen af litteratur som en kerneopgave – og som nu også med den ikke-længere-helt-så-nye bekendtgørelse for skolernes pædagogiske læringscentre i hånden – har fået det sort på hvidt: JA, det er skolens, og ikke mindst PLC's, fornemme opgave at bringe litteraturen ud til børnene!

Heldigvis forholder det sig sådan at børne- og ungdomsbøgerne derhjemme sprudler af kære, skønne, vilde, følsomme og stærke udgivelser fulde af vedkommende fortællinger og fantastiske billeder, så i dette nummer af LæringsCentret har vi i redaktionen valgt at præsentere jer for en (lille) del af disse - redaktøren har samlet til bunke – i håb om at det kan inspirere jer i jeres supervigtige formidlingsarbejde over for både lærere og elever.

Der er tale om bøger til små, mellemstore og store børn og unge, nogen er pjattede, andre alvorlige, skæve eller uhyggelige - en del handler sjovt nok om monstre, men mest de nuttede og bangebusede af slagsen og knap så meget de farlige og frygtindgydende! Mange af dem er betagende smukke og illustreret af nogle de allerbedste – danske og udenlandske – illustratører.

Du kan stifte bekendtskab med nye udgivelser af forfattere og illustratører som Annette Herzog, Josefine Ottesen, Cato Thau Jensen, Mette Vedsø, Kim Fupz Aakeson, Stian Hole samt med den nye serie *Årgang 2022*, som blandt andre Zakiya Ajmi og Kristina Stoltz bidrager til. Og flere endnu, selvom det naturligvis kun kan blive til et udpluk af alle de mange spændende og nytænkende bøger, der findes på markedet for børne- og ungdomsbøger netop nu, men forhåbentlig kan de være med til at give et øjebliksbillede af bredden og mulighederne. Og måske give appetit på at søge efter mere ...

Du kan også møde en af sværvægterne blandt forfattere af ungdomsbøger inden for det seneste tiår, nemlig Sarah Engell, som siden gennembruddet i 2014 med YA-romanen *21 måder at dø* om selvmordstanker og mobning i cyberspace, har skubbet til ungdomsromanens grænser i en række markante socialrealistiske værker. Hun er aktuell med romanen *Skoven*, hvor hun stiller skarpt på nogle af tidens store udfordringer som blandt andet klimakatastrofen, vacciner og gensplejsning.

For dem, der har lyst til at nørde videre i billedbøgerne, anmeldes lektor Marianne Eskebæk Larsens nye *Bogen om billedlitteratur. Analysebegreb og didaktiske principper*, hvor forfatteren giver en introduktion til billedlitteratur, og samtidig giver lærere, studerende og andre interesserede de nødvendige redskaber til at læse, forstå og analysere værker, der fortælles i både billeder og ord – og til tider uden ord som for eksempel i Anna Jacobina Jacobsens Ø.

Sidst, men ikke mindst, kan du med maskekunstneren Susan Albertsen få indblik i baggrunden for hvorfor, vi den dag i dag tænder lys i mørket og ærer de døde, og samtidig få ideer til nye traditioner. Følg historien omkring Allehelgensaften på en mere end 2000 år gammel vej, tilbage til kelternes druide-præster, gennem krogede stier af myter om de døde sjæles uro – og frem til vores dages Halloween-fejring med udklædning i uhyggelige kostumer og græskarlamper. Dét at eleverne synes at Halloween er sjovt og spændende, giver lærere og læringsvejledere gode muligheder for at skabe nye traditioner på skolen og PLC – inklusive en historisk tilgang og allerhelst også inddragelse af masker og drama, så eleverne bedst muligt kan leve sig ind i det.

God fornøjelse med læsningen!

Eline Mørch Jensen

Læselyst i ørene

Af Ann-Kathrin Aulkær Bentzen, formidler for bibliotekerne i Aarhus (tidl. lærer og læringsvejleder på Risskov Skole)

Hvordan lyder en talende hund? Hvordan taler en rocker? At få lov til at optage lyde, lave stemmer og tænke kreativt motiverer eleverne, også dem som normalt ikke oplever læselyst.

Podcast giver læselyst. Sådan lyder konklusionen på projekt "Læselyst i ørerne", som i 2021 løb af stabelen på mellemtrinnet på Risskov Skole. Her forvandlede elever fra 5. og 6. klasse to lokale forfatters bøger til to podcasts – og fik på den måde bøgerne helt tæt på. Projektet "Læselyst i ørerne" tog afsæt i at elever fra mellemtrinnet på Risskov Skole i Aarhus skulle producere podcast og audiowalk, ud fra to romaner skrevet af forfatterne Annie Bahnson og

Søren Jessen. Formålet var at motivere eleverne for at læse og samtidig give dem en oplevelse af, at litteraturen var nærværende for dem – også lige dér hvor de bor og færdes. Projektet fik støtte af Slots- og Kulturstyrelsen og Aarhus Kommunes pulje til læselyst-projekter, hvilket betød, at forfatterne kunne bidrage med oplæg og deltage i processen med at producere podcast sammen med eleverne.

Hvordan lyder en talende hund? Hvordan taler en rocker? At få lov til at optage lyde, lave stemmer og tænke kreativt motiverer elever, også dem som normalt ikke oplever læselyst. Elever fordyber sig i bøgernes univers og indhold via kreativiteten i lydproduktion. Podcast ud fra bøger forudsætter stor læseforståelse, da detaljer i for eksempel en scene eller et kapitel pludselig bliver helt afgørende, når eleverne selv skaber lydbilleder.

Læselyst og læseforståelse

Det øger derfor læseforståelsen at

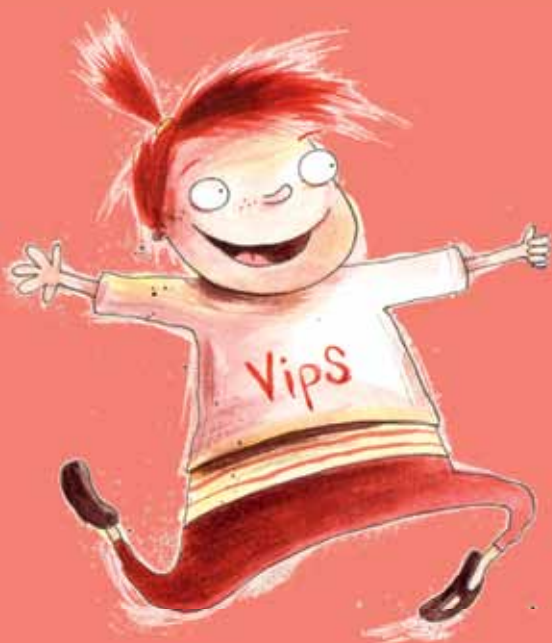
arbejde med podcast-genren – og det forudsætter et virkelig nært kendskab til indholdet i teksterne. Eleverne får et personligt kendskab til teksterne, når de fortolker en bog eller et uddrag. Når børn producerer podcast er de aktive via de kreative processer og deres samarbejde om processen. Teksten får derfor et nyt liv, som eleverne selv er med til at skabe. Teksten og arbejdsformen kræver nemlig af eleverne, at de skal forholde sig aktivt i deres læsning og fortolkning.

Eleverne fik besøg af Annie Bahnson og Søren Jessen inden læsningen af deres romaner *En rimelig mærkelig krimi* og *Liv på spil*. Forfatterne gav eleverne et indblik i processen med at skrive teksterne, inden eleverne selv læste og lyttede til de to romaner. Eleverne fik altså en *forforståelse* for både romanerne og for forfatternes arbejde med at skrive en tekst – det sidste er relevant, når de selv skulle i gang med at arbejde direkte med at omsætte tekst til lyd. ▶

Ved indvielsen af audiowalken samledes elever fra 5. og 6. årgang med PLC og forfatterne. Fra venstre ses her Sanne Schjælde, artiklens forfatters kollega, Ann-Kathrin Aulkær Bentzen, og de to medvirkende forfattere Søren Jessen og Annie Bahnson.

Sprog - for - stå - el - se

Sprogforståelse er essentiel for, at evnen til at læse og skrive hele tiden udvikles. I *Kom og læs* kobles elevernes begyndende læsning med oplæsning, samtale om litterære tekster og fokus på ordkendskab. På den måde øges eleverne sprogforståelse.

Kom og læs mere på
gyldendal-uddannelse.dk/Komoglaes-laesesystem

Fælles om at
læse forskelligt

Mens eleverne læste bogen i klasserne stillede de spørgsmål til teksten undervejs. Hvad siger en hund? Hvordan lyder en talende gps? Den kreative proces med at producere og bruge lyd og effekter gjorde processen med forståelse og formidling mere motiverende, så eleverne blev begejstrede for bøgerne gennem indlevelse og fantasi. Elevernes læselyst steg i selve processen med podcast i og med at bøgernes univers blev gjort levende af og for eleverne.

Sammen skaber vi læselyst

Efter læsningen deltog forfatterne igen i et samarbejde med eleverne om at skrive et manuskript, som kunne omdanne romanerne til lyd. Når eleverne skal omskabe bogens univers som podcast, bruger de mange af de svar, de fandt frem til under læsningen, de digter med på og fortolker teksterne. Læselysten opstår i mødet mellem eleverne, teksterne og forfatterne. Forfatterbesøgene inspirerede dem til at producere spændende og fantasifulde podcast, hvor eleverne levede sig ind i bøgernes univers, og podcast-formen skabte motivation for at læse via kreativitet og egen produktion.

Mottoet i projektet var "Sammen skaber vi læselyst" - inspireret af rådene til læselyst fra Nationalt Videncenter for Læsning. Eleverne skulle samarbejde om at omdanne bogen til podcast i grupper, så de fik en fælles oplevelse ud af teksten med et fælles manuskript. Eleverne formidlede bøgerne til hinanden igennem lyd. Samtidig krævede det stor viden om bogens indhold og detaljer at lave en podcast ud fra en bog. Læseforståelsen bliver altså et omdrejningspunkt i en proces, som foregår i samarbejdet mellem eleverne.

Eleverne formidlede ikke bare bøgerne til sig selv og deres klassekammerater. Fællesskabet blev også givet videre i og med at elevernes podcasts blev til audiowalks, som andre elever, forældre og søskende fik mulighed for at høre og blive inspireret af. Audiowalk-formen havde til formål at give andre elever på skolen og i lokalområdet en god læseoplevelse i ørerne, når de gik rundt og lyttede til podcasts via QR-koder hængt op - for eksempel lige dér i tunnelen eller på stranden, hvor *Søren Jessens Liv på spil* foregår. At producere podcast og audiowalk skaber variation i skoledagen med udviklingen af et digitalt produkt.

Audiowalk-formen havde til formål at give andre elever en god læseoplevelse i ørerne, når de gik rundt og lyttede til podcasts via QR-koder hængt op - for eksempel lige dér i tunnelen eller på stranden, hvor *Søren Jessens Liv på spil* foregår.

PLC som projektleder

Når man arbejder med podcast og læselyst i et samlet projekt, kan det være en god ide at tænke bevidst i forskellige delmål for at nå det endelige mål, da eleverne jo både skal læse, fortolke og lære podcastgenren at kende. Man kan synliggøre delmålene med et målhierarki, inden man går i gang.

Målhierarkiet kan give et overblik for PLC, så læringsvejlederne bedre kan understøtte alle dele af projektet.

Hvordan klæder vi for eksempel lærerne på til at undervise i podcast? Hvilke strategier for læseforståelse skal bruges sammen med eleverne? Hvordan kan podcast bidrage til læselysten? I

projektet så vores målhierarki ud som herunder:

Når PLC bliver projektleder, kan det understøtte skolens personale ved at organisere relevante læringsressourcer og formidle nye tilgange eller materialer via PLC. Før og under forløbet bidrager læringsvejlederen med at inspirere og understøtte lærerne til at arbejde med læringsrelaterede processer gennem nye didaktiske tilgange. I forhold til læremidlerne bookede læringsvejlederen blandt andet podcastudstyr og romaner på CFU, organiserede lokaler og stod løbende for kommunikationen med alle deltagere i projektet, så lærere og elever sammen med forfatterne kunne bruge energien på indholdet.

Således fik alle lærerne på de to årgange uanset hvilket fag, de underviste i, et hands on-kursus i podcastgenren med Mikkel Aslak Koudal fra VIA CFU

i Aarhus. Selve undervisningen og organiseringen stod lærerne for, og de var også inddragede i de relevante didaktiske overvejelser. At involvere alle lærere giver god mening, hvis man skal kunne føle ejerskab som et team, der er sammen om et projekt. Det betyder også at flere får den viden, der gør, at de kan hjælpe hinanden med for eksempel at optage og udgive en podcast, men også med at anvende podcast i andre fag end dansk og i forskellige sammenhænge. Fordi alle lærere var med og fik de samme forudsætninger, gav det øget mulighed for at podcast blev implementeret på mellemtrinet også i andre sammenhænge. ■

Inspiration til podcast på PLC:

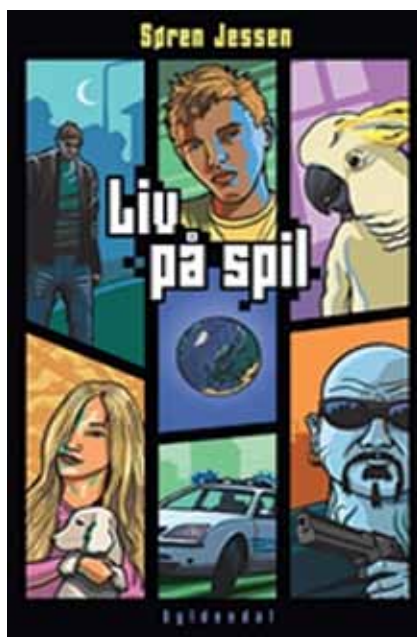
Hjemmesider

Podcast i skolen, <https://www.podcast-iskolen.dk/> ved Mikkel Aslak Koudal. Indeholder vejledning, guide til udstyr, skabeloner, forslag til podcast, linksamling, guide til skoletube mv.

Gruppen på facebook "Podcast i skolen" <https://www.facebook.com/groups/728365704358049>

Skoletube-guide til podcast <https://skoletubeguide.dk/podcasts-framanus-til-mobil/>

Læselyst og sprogstimulering, Bibliotekerne BOGglad | Læsesporet (laesesporet.dk)

Didaktiske ideer til læselyst, Nationalt Videncenter for Læsning <https://www.videnomlaesning.dk/viden-og-vaerktoejer/didaktiske-redskaber/>

Tidsskrift online

Viden om læselyst, Nationalt Videncenter for læsning <https://www.videnomlaesning.dk/tidsskrift/tidsskrift-nr-31-laeselyst/>

Bøger

Mikkel Aslak Koudal: Podcast i skolen (Akademisk Forlag, 2021) <https://www.akademisk.dk/podcast-i-skolen>

Trine May: *Lydfortællinger* (Dansk lærerfor- eningens Forlag, 2018) <https://dansklf.dk/lydfortaellinger>

Ulla Maria Michaelsen og Dorte Rise: *Læselyst - Ideer til at skabe læselyst i undervisningen* (Gyldendal, 2021) På bogens hjemmeside ligger ark til udprint med ideer til øvelser. <https://laerergnister.gyldendal.dk>

Romaner fra artiklen

Søren Jessen: *Liv på spil* (Gyldendal, 2011) Kan lånes på CFU eller læses på ereolen.go.

Annie Bahnsen: *En rimelig mærkelig krimi* (Turbine, 2019) Kan lyttes på ereolen.go eller på dr.ultras hjemmeside, hvor den var sommerpodcast. <https://podtail.com/da/podcast/en-rimelig-maerkelig-krimi-dr-ultra-lydbog/>

Børnenes stemme i børnelitteraturen

Af Mette Rabæk, projektleder for Orlaprisen

I oktober måned skal de 9-12-årige stemme på deres yndlingsbøger blandt de nominerede til en Orlapris, og der er flere demokratiske aspekter i Orlaprisen end lige afstemningen.

Afstemningen til Orlaprisen løber af stablen fra den 7. oktober til den 7. november, og i den periode kan alle børn i målgruppen stemme på deres yndlingsbøger blandt de nominerede. Afstemningen er kronen på værket i en længere række af tiltag, der involverer børn i processen med at finde frem til de allerbedste nye, danske børnebøger.

11 skoleklasser og 5 læseklubber fra alle hjørner af Danmark har meldt sig på banen som Orla-ambassadører. Ambassadørernes første opgave er at komme med bud på hvilke fem kategorier, der skal uddeles Orlapriser inden for. Kategorierne bliver besluttet ud fra ambassadørernes bud, som blev offentliggjort midt i august. Næste skridt er selvfølgelig at finde de i alt 25 bøger, der skal nomineres i de fem kategorier. Det bliver ambassadørernes opgave at komme med forslag til nominerede bøger, men den endelige beslutning træffes af Orlajuryen den 16. september. Orlajuryen består af repræsentanter fra de forskellige ambassadørklasser og -klubber, som tager den endelige beslutning om hvem der skal

nomineres på baggrund af indstillingerne fra deres kammerater.

Læs en bog, din bette lort!

En forudsætning for at kunne stemme til Orlaprisen er, at børnene har læst nogle af de mange indstillede bøger. I alt er der 240 titler i spil, så mængden af bøger kan virke ret uoverskuelig. Derfor arbejder vi med anbefalinger fra barn til barn.

På Orlaprisen.dk vil ambassadørerne løbende anbefale Orlabøger til læseinspiration – og muligheden for at anbefale er åben for alle landets 9-12-årige. Det kan altså være en god aktivitet i danskundervisningen at læse og anbefale Orlabøger, lige som man på skolens PLC eller det lokale børnebibliotek kan inddrage børn i udstillinger af Orlabøger. På Orlaprisen.dk kan man finde grafisk materiale til

udstillinger og anbefalinger, for eksempel plakater og bogmærker. Og så skal der ellers bare stemmes! Husk at opfordre alle elever i aldersgruppen af 9-12-årige at give deres besyv med, når de fem vindere af årets Orlapris skal findes!

Orlaprisen er børnenes egen litteraturpris. Indstillede bøger skal være danske og udgivet inden for de seneste to år. I alt nomineres 25 bøger i fem forskellige kategorier. Nomineringerne foretages af børn i målgruppen af 9-12-årige, og vinderne findes ved en afstemning, hvor børn i hele Danmark kan deltage. Priserne uddeles på Albus børnelitteraturfestival den 17. november 2022.

Tidsplan:

- 16. september udvælger en børnejury de 25 nominerede bøger
- September – november formidles de nominerede bøger på Orlaprisen.dk
- 7. oktober – 7. november løber afstemningen på Orlaprisen.dk
- 17. november hyldes vinderne til et stort show på Dokk1 i Aarhus.
- Gratis billetter til showet på aakb.dk/albus

Aktiviteter til undervisningen:

- Læs og anmeld Orlabøger
- Lav en udstilling på PLC
- STEM, STEM, STEM til Orlaprisen

Orlaprisen er støttet af Slots- og Kulturstyrelsen og afvikles i et samarbejde mellem Aarhus Kommunes biblioteker og eReolen GO.

Læs mere på orlaprisen.dk.

Hey pjök,
HUSK at
stemme!

www.orlaprisen.dk / Illustration: Ole Lund Kirkegaard

Så skal alle bette
lorte til stemmeurnerne!

Stem på de bedste børnebøger
på orlaprisen.dk fra
7. oktober – 7. november.

De levende og

Af Anna Johansen, lærer og PLC-medarbejder på Ellebækkolen i Næstved

Om efteråret, hvor planterne går i dvale og forfald, hvor mørke aftener og morgener omslutter os, bliver vi mindet om livets skrøbelighed. Der er også noget smukt over det, og vi ved at forfaldet efterfølges af nyt liv til foråret.

Nu hvor Halloween nærmer sig, er det oplagt at lave udstillinger på læringscentret og inspirere lærere til at arbejde med højtiden i deres fag. Halloween-traditionen har de senere år vundet indpas, og for mange er det en fremmed import fra USA, som vi ikke føler os forbundet med. Men traditioner og ritualer i forhold til at ære eller frygte de døde om efteråret eksisterer mange steder på jorden. Dét at eleverne synes at Halloween er sjovt og spændende, giver lærere og læringsvejledere mulighed for at tage fat på noget elementært menneskeligt; nemlig

døden og livet og de ritualer der findes i forbindelse med disse to. Et andet tema, man også kan arbejde med, er ritualer, hvorfor vi har dem og hvad de betyder for os som mennesker.

Ved Halloween er der tradition for at klæde sig ud i uhyggelige kostumer og lave græskarlamper. Susan Albertsen, maskekunstner, stod sammen med skoler og SFO for et Halloween-projekt i Greve kommune tilbage i 2005. Projektet mundede ud i en forestilling, hvor hver skole/SFO lavede et tableau med en scene fra historien. Susan Albertsen

r de døde

havde lavet et historisk kompendie om traditioner i november. De ansatte deltog i en uges workshop, hvor de fremstillede egne masker og arbejdede med drama. Efterfølgende blev deres elever involveret i arbejdet med masker, drama og elementer fra historien.

Her følger til inspiration et uddrag af kompendiet, hvor Susan Albertsen fortæller om den historiske baggrund for Allehelgensaften og Halloween, som forhåbentlig kan få PLC-medarbejdere og lærere til at kaste sig ud i en anderledes fremstilling og behandling af fænomenet og skabe nye traditioner:

Lys i mørket

“Vi kan følge traditionerne omkring Allehelgensaften på en mere end 2000 år gammel vej. Tilbage til kelternes druide-præster, gennem krogede stier af myter om de døde sjæles uro i novembermørket og frem til de kristne missionærs indsats for at kristne de vilde hedninge. Og videre til den Allehelgensaften i 1517, hvor Luther slog sine teser op på døren til Allehelgenskirken i Wittenberg, og dermed indvarslede reformationen, som gjorde op med troen på helgener. Alligevel er der mange steder i den danske folkekirke tradition for gudstjeneste på Allehelgenssøndag, til minde om dem, der er døde i årets løb.

Når vi arbejder med Allehelgen og Halloween kan vi se på gamle skikke, og give dem nyt liv. Vi kan påkalde skønheden i sagnene og myterne. Vi kan imødekomme børnenes iboende trang til eventyr, og dyrke det fundamentale behov der er i os alle for irrationel leg med uforklarlige fænomener. Vi kan oplyse en mørk og dystertid, som vi næsten ikke orker - med lanterner, fakler og roelygter.

En farlig og sårbar dag

Kelternes år startede omkring 1. november. *Samhain* var en religiøs ▶

fest, som fejrede det nye år. Vinteren begyndte, sommeren var slut. Kvæget var hentet hjem fra græsning og høsten i hus. Det var en betydningsfuld fest på en yderst farlig og sårbar dag. For tiden ophørte med at eksistere i to dage, og alle love og naturlove var midlertidigt sat ud af kraft. Grænsen mellem den virkelige verden og den overnaturlige verden var opløst, og ånderne fra de døde rige kunne frit bevæge sig til de levendes land. De døde vendte hjem til deres gamle huse, og det gjaldt om at være gæstfri og byde sine døde velkommen. Man satte mad og drikke frem til dem under særlige ceremonier.

Man lod døre og vinduer stå åbne, så der var fri adgang. Problemet var at også onde ånder fik fri adgang, og talrige ritualer måtte udføres, for at underverdenens guder kunne kontrolleres. Det siges for eksempel at kelterne skar hjælpeånder ud i roer og satte lys i, for at holde de onde væk, og satte dem udenfor huset. Efter sigende gik folk i optog i kostumer lavet af skind og hoveder fra deres dyr, eller klædte sig ud på anden vis, så de mindede om de onde, sådan at de sværme af ånder der ville ankomme og ødelægge alt, ikke kunne genkende dem som mennesker.

Hellige bål og ofringer

Druiderne samledes på en bakketop, ved et egetræ i mørket og tændte her bål og ofrede de udvalgte, tog varsler, og hyldede de guder, som skulle beskytte og hjælpe samfundet. I alle huse var den gamle ild blevet slukket, og når daggryet kom, samlede druiderne gløderne fra bålet og gav lidt til hver familie. Disse gløder blev så brugt til at tænde ilden i ildstedet igen. Bålene var hellige og holdt hjemmene varme og de onde ånder væk.

Den store gryde, Obelix faldt i som barn, er ikke grebet ud af den blå luft. Der eksisterede magiske gryder. Gundestrupkarret, som kan ses på Nationalmuseet,

Gundestrupkedlen Foto: Nationalmuseet

er en sådan. Der er fundet gryder, der kunne rumme op til 600 liter, og de er ikke blevet brugt til madlavning, men til religiøse rituelle handlinger. Man mente eksempelvis at man kunne genoplive de døde ved at dyppe dem i karret. Så kære læsere – med sådanne historier skal man ikke bruge megen fantasi for at forestille sig kelternes religiøse fejring som både pompøst skrækkelige og samtidig også ganske storslåede.

Da kristne missionærer omvendte kelterne til kristendommen, fandt de ud af at det var bedre at overtage de allerede eksisterende skikke i stedet for at bekæmpe dem. Det kender vi også fra midvinterblotet, som blev erstattet med den kristne jul. Samhain festen fik et slags kirkeligt blåt stempel i 837, da den 1. november blev udnævnt til Allehelgensdag. Det er denne fest, som irlendere og skotter har holdt liv i, udviklet, tilpasset og forandret. Det var dem, der tog den med til Amerika, hvor den siden har fået et nyt udtryk. Samhain festen er blevet til Halloween."

Halloween på nye måder

Jeg håber at Susan Albertsens fortælling om Samhain kan give inspiration til hvordan man kan gribe Halloween-

fejringen an på skolen og i Læringscentret. Vi kan vise billeder af arkæologiske genstande og høre historier og sagn om Samhain, Halloween og Allehelgensaften i stearinlysets skær. Da historisk viden ikke er nagelfast, men en fortolkning af de kilder, der er til rådighed, er der plads til mange forskellige lege og forestillinger.

Når vi præsenterer eleverne for kilderne, kan de være med til at gendigte og opleve historien på deres egen måde. Hvordan forestiller eleverne sig at det har været i tidligere tider? Hvordan tænker de om liv og død og om der er forbindelse mellem de to riger? Har I tid, så lad endelig også eleverne lave masker og drama. På den måde kan de forestille sig og leve sig ind i historierne, så det bliver mere vedkommende og kommer tæt på den enkelte.

Happy Halloween! ■

www.magila.art og www.maskelandet.dk

Se mere om det praktiske arbejde med masker i LæringsCentret nr. 8 2021.

Find links til inspiration på plcf.dk

KOM TÆT PÅ

Gads Børnebøger og vores forfattere på efterårets BogForum

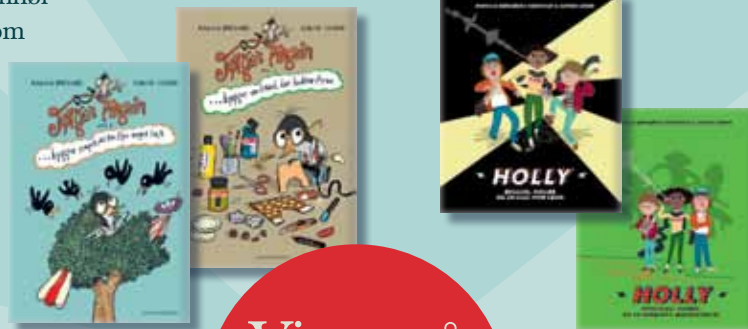
Forfatterne bag novelleserien
Årgang 2022 Hemmeligheder;
Kristina Stoltz, Peter Nordahl,
Zakiya Ajmi, Conrad Fields og
Sabine Lemire.

Skolescenerne Rød scene
Fredag d. 4. nov. Fredag d. 4. nov.
kl. 9:30 - 10:15 kl. 10:30 - 10:50

Sabine Lemire, Rasmus Bregnhøj
og den søde billedbogsserie om
Jørgen Pingvin.

Børnescenen
Lørdag d. 5. nov.
kl. 15:50

Pernille Bønløkke,
Sophie Souid og den
sjove tween-serie om
Holly.

Den Lille Scene
Søndag d. 6. nov.
kl. 15:10

Vi ses på
STAND C3032
overfor Rød scene

Tomas Lagermand Lundme og
den gribende ungdomsroman
Alting begynder et sted.

BogForums Temascene
Fredag d. 4/11
kl. 15:50

Vibe Termansen og 52 stærke kinder fra *Dronninge-*
rækken i Gads forfatterlounge *Kvinder med aftryk på*
historien i samtale med Jeanette Varberg og Sara Alfort.

Rød Scene
Lørdag d. 5. nov.
kl. 14:00 - 15:00

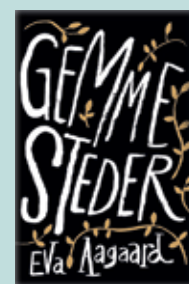
Et oplæg fra den faglitterære hylde
Pernille Thomsen fortæller om
fagbogen *Børns mentale sundhed*.

Rød Scene
Fredag d. 4. nov.
kl. 13:00

Eva Aagaard og den rørende ungdomsroman
Gemmedsteder i Gads forfatterlounge *Identitet*
og *tilhørsforhold* i samtale med Sara Alfort
og Sabitha Söderholm.

Rød Scene
Fredag d. 4. nov.
kl. 15:00 - 16:00

Hvem siger først undskyld?

Af Eline Mørch Jensen

Den lille og den store grævling og det kæmpestore skænderi er titlen på Annette Herzogs nyeste billedbog for de mindste, som handler om venskab, og også om venskab, der går i hårdknude på grund af konkurrence og magtkampe, eksempelvis fordi nogen altid liiige vil have det største stykke kage, komme først eller bestemme det hele. Men hvordan undgår man at blive uvenner og – hvis det alligevel skulle ske – hvordan finder man så sammen igen?

Historien om det lidt umage vennepar – den lille og den store grævling – kan også ses og læses som en fortælling om et barn og en voksen, hvor den lille altid har fuld fart på og er til fis og ballade, mens den store – fornuftige og kedelige – hellere vil slå græs og hugge brænde, men som heldigvis altid ender med at give sig og gå med på den lilles forslag om at tage på fisketur eller bygge en tømmerflåde. For hvorfor skal det hele være så kedeligt!

Men under en fisketur går det galt for de to venner, som pludselig bliver uvenner over ingenting – i stedet for at fange en kæmpéfisk, fanger den lille grævling en støvle, hvilket får den store grævling til at grine højt og længe, fordi det ser så komisk ud. Dét kan den lille ikke lide, den vil nemlig helst være bedst og hurtigst til alting, men den store kan ikke holde op. Den lille smider derfor den stores fiskestang i vandet. De begynder nu at skændes og kommer til at sige en masse grimt til hinanden, men begge er for stædige til at sige pyt.

Den lille og den store grævling forlader hinanden i vrede og går ud for at finde sig en ny ven, én der – *sjovt nok* – har nogenlunde de samme kvaliteter som den ven, de netop har brudt med ...

”Jeg finder mig en ny ven,” besluttede den lille grævling trodsigt. ”En ven, der ikke griner ad mig.” Men lidt efter tænker den lille at det helst også skal være én, der kan bygge fiskestænger, bage kage og er glad for eventyr. Den store leder efter

én, ”der forstår lidt sjov.” Samtidig skal det dog også være én, der kan lide at komme på besøg, som vil spise det største stykke kage og altid vil være den første.

Annette Herzogs fortælling er både kær og sjovt fortalt med et godt (og kærligt) blik for barnlig egoisme og stædighed, der som bekendt kan gøre det næsten muligt at tilgive hinanden og sige undskyld, og børnene vil uden tvivl kunne spejle sig i temaet om venskab/uvenskab. Illustrationerne af ukrainske Olga Strobel vil også appellere med de skønne, farveglade tegninger af de to venner – den store i sweater og med monokel, den lille i overalls – og omgivelser der mest af alt minder om et alpelandskab med bjerge og skove fulde af fugle, frøer, kaniner, hjorte og fisk med dykkerbriller.

Heldigvis finder den lille og den store grævling hinanden efter en lang og lidt uhyggelig skovtur, hvor de er lige ved at

fare vild i uvejret og pludselig synes de hører lyde fra de vilde dyr i mørket – og begge fortryder deres stædighed. Hvorfor havde de ikke kunnet finde ud af at sige undskyld? Til sidst er de ”et myggemavehår” fra at ramle og skynder sig begge to at undskylde – og heldigvis når den lille grævling at sige det først! Og i virkeligheden skal der jo ofte ikke mere til ...

Den lille og den store grævling og det kæmpestore skænderi er udgivet på Annette Herzogs eget forlag Colibri. En ukrainsk version af bogen kan downloades gratis på det tyske forlag Penguin Randomhouse’ hjemmeside: <https://www.penguinrandomhouse.de/Bilderb.../aid89615.rhd>

Den lille og den store grævling og det kæmpestore skænderi
Af Annette Herzog
Illustreret af Olga Strobel
Colibri 2022

Også vilde vikinger må tænke sig om!

Af Merete Jørgensen, lærer og PLC-medarbejder på Allerslev Skole, Lejre. Medlem af FU i PLCF samt bladudvalget.

"Nogle gange er tanken et stærkere våben end sværdet." Sådan lyder rådet fra vikingekongen Erik til sønnen Arn. Kong Erik har et sværd med hjem til sin søn Arn fra et længere togt, og med sværdet følger en række faderlige råd. Ære er vigtigt, mod er vigtigt, men vigtigst af alt, er det nu engang at tænke sig godt om - at bruge sin fornuft!

Det fornuftige er i Arns tilfælde at lade som om, han ingen fornuft har. For at overleve må Arn nemlig spille skør. Han må gale som en hane og hyle som en ulv, så alle tror, at han er blevet skør af sorg. Farbror Frode dræber nemlig sin egen bror - Arns far. Og ikke nok med det! Bagefter gifter han sig med Arns mor og tiltusker sig, ved brug af ond magi, magten over Jylland. Arns liv er nu i den grad i fare!

Takket være list, kreative ideer, mod og ikke mindst et par gode venner og en trofast hund, lykkes det heldigvis Arn at hævne sin far og tilgive sin mor, og hermed vender den gode lykke endelig tilbage til Jylland. Inden vi når dertil, er Arn også en tur i England, hvor den venlige kong Alfred og hans søde datter

Matilda tilbyder Arn et nyt hjem. Den kloge, smukke og seje Sæla venter dog derhjemme, og da Arn langt om længe kan sætte sig for enden af langbordet derhjemme, sidder hun ved hans side. Sæla hjælper undervejs med lidt magi og masser af kløgt, og således er der for læseren nu også en stærk og handlekraftig pige at spejle sig i.

Josefine Ottesen har med serien om Arn givet de 9-12-årige mulighed for at lære om vores fortid, samtidig med, at de bliver rigtig godt underholdt. *Svig og trolddom*, *Tankens sværd* og *Tid til at kæmpe* er undertitlerne i serien om Arn. Serien er en del af Alineas Læseklub, hvortil forfatteren tidligere har bidraget med serien *Bersærk* (6 bøger).

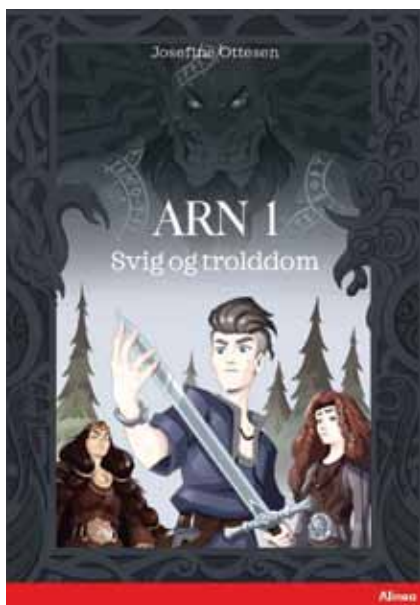
Lixtallet i bøgerne om Arn er på 15-17, og sproget er med en passende mængde af fagord ikke svært at gå til for de fleste unge læsere. Ottesen skriver levende, og der er masser af action og spænding. Der bliver kæmpet med sværd og økser, og blodet sprøjter. Men der er også venskab og ømhed og tid til at tænke undervejs. Selvom handlingen er henlagt til en fjern fortid, er beskrivelsen af relationen mellem børn og forældre, venskabets betydning og især det her med, at man nogle gange må stoppe op og tænke sig om, inden

det hele koger over, noget som læseren givetvis kan genkende fra sit eget liv.

Til bøgerne i Alineas Læseklub er der en hjemmeside tilknyttet, hvorfra der kan printes opgaver til læseforståelsen samt boganmeldelser. Siden kan være et rigtig fint supplement til læsningen. Om Læseklubben kan også nævnes, at der er bøger af forskellig sværhedsgrad tilpasset aldersgrupper. Arn-bøgerne er en del af den røde læseklub, som henvender sig til de 9-13-årige.

Jeg er dog sikker på, at bøgerne helt af sig selv vil finde mange læsere blandt unge brugere af skolens PLC. At de tilmed er krydret med gode illustrationer, der understøtter handlingen rigtig fint, vil kun gøre dem endnu mere attraktive for eleven, der er på jagt efter den rigtige serie at kaste sig over. Bøgerne er illustreret af Albert Bruun, og stregen er på samme måde som teksten både detaljeret og meget kraftfuld. Ham Arn er nu ret så sej!

***Svig og trolddom* (1)**
***Tankens sværd* (2)**
***Tid til at kæmpe* (3)**
Af Josefine Ottesen
72-80 sider
Alinea 2022

Monstre i massevis

Af Eline Mørch Jensen

Børnelitteraturen myldrer med monstre for tiden - i hvert fald på Vild maskines udgivelsesliste!

I Cato Thau-Jensens **General Brushane og den lille klæbeånd** går det livligt for sig blandt de døde, hvor Far Genfærd og hans søn, Den lille klæbeånd, har boet på herregården Brushaneholm i en evighed, men hvor der ikke er sket meget de sidste 300 år, som det hedder. "De står op før midnat, tisser i klaveret og børster tangenterne med en barberkost. Så lægger Far Genfærd de mørke rande under øjnene, mens Den lille Klæbeånd pudser næse i gardinerne."

De to spiser døde fluer, men Den lille Klæbeånd vil hellere have edderkopper. Hvortil Far Genfærd replicerer: "Sid grimt

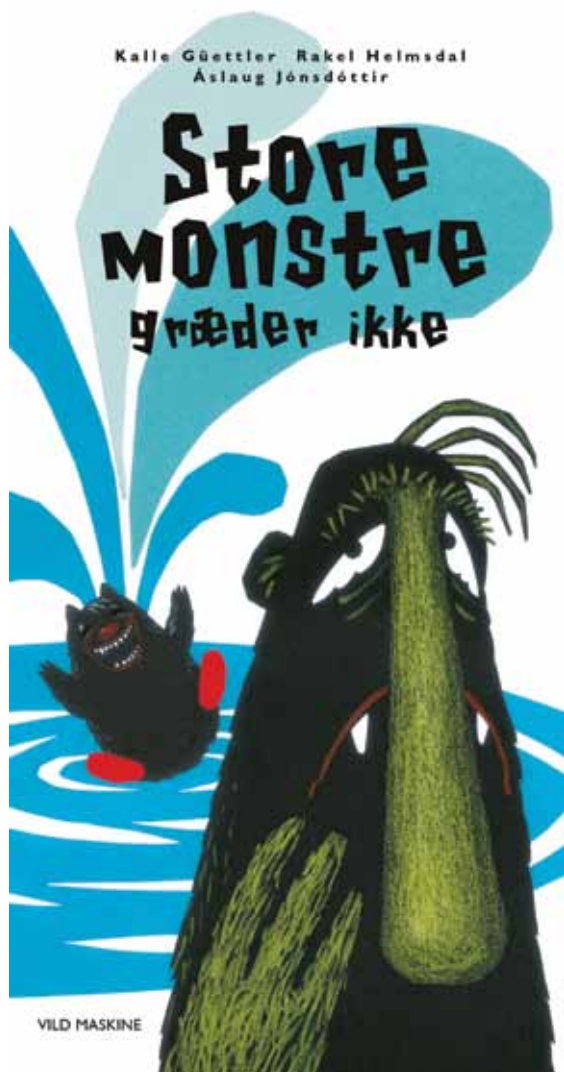
og spis dine fluer." Her gælder det altså om at være slem og fræk og prutte, men selvom Den lille Klæbeånd får hjemmeundervisning i "dødens skole" klynker han og tør ikke. Meget hellere end at være en "helvedes karl" der spreder skræk og rædsel, vil han lave perleplader, og hans drøm er at blive elevatorstewardesse i et stormagasin.

Det er noget værre rod, alt sammen, for de to har jo et arbejde at passe på Brushaneholm – nemlig at skræmme herregårdens eneste og sidste beboer general Brushane fra vid og sans!

Fortællingen om far og søn er en herlig omvendt-historie, sjovt og rapt fortalt, skæv og finurlig i både ord og ikke mindst billeder – ja, Cato Thau-Jensens drabelige tegninger af alle herregårdens bloddryppende dyr og mennesker med deres flotte ar og hugtænder er herligt hårrejsende og forfærdeligt festlige!

Store monstre græder ikke er en bog i den islandske serie om det lille og det store monster, som er hinandens bedste venner, men alligevel, eller måske netop derfor, ind imellem har deres at slås med. I denne bog handler det om det store monsters manglende selvtillid, for det lille monster er bare altid SÅ GOD til alting. Alt hvad lille monster rør ved, bliver flot, han kan for eksempel både skrive og tegne, mens det store monster tegner grimt, synes han i hvert fald selv. Han kan heller ikke skrive, men selv om det føles svært, græder store monstre jo ikke ...

Det lille monster ved også altid bedst og skal bestemme alting, synes det store monster, men da det kommer til hans far, som det lille monster synes er mærkelig og ENDDA griner ad, bliver det for meget. Det store monster vil nemlig gerne forsvare sin far, men kan ikke finde på noget godt at sige om ham, så til sidst bryder han sammen. Han græder faktisk

Sebastians monster af Martin Glaz Serup og Lars Vegas Nielsen er sådan en slags historie, hvor ide, ord og illustration smelter sammen og går op i en højere helhed. Resultat: En syret gotisk gyser! Lars Vegas Niensens groteske collageagtige, til tider nærmest grafiske tegninger er vilde og mareridtsagtige, fulde af gakket humor, og understreger og supplerer denne ortælling på bedste vis denne genudgivelse. *Sebastians monster* er en gengivelse, som udkom første gang i 2007, hvor Lars Vegas Nielsen modtog Kulturministeriets illustratortpris for bogen.

Tilsyneladende handler bogen om sengetider og om hvem der bestemmer i familien, herunder om angsten for monstre, som gemmer sig i skabet, det tror Sebastians forældre i hvert fald. Men faktisk er Sebastian ikke bange, når han ligger i sin seng og tigger om en godnathistorie til, han KEDER sig bare

så meget at det lille monster bliver helt forskrækket og bekymret! Men heldigvis er der også ting, som det lille monster ikke kan, som for eksempel at svømme. Dét kan det store monster og han kan endda hjælpe sin ven med at lære det og slippe af med sin vandskræk.

I nogle af seriens andre bøger ses tingene fra det lille monsters synspunkt, som i *Monsterpest*, hvor det store monster er syg og bliver passet og plejet efter alle kunstens regler af det lille monster, men alligevel er dybt utaknemmelig, indtil det lille monster bliver smittet og rollerne byttes om. Meget kært og rørende, og ikke mindst nogle let genkendelige hverdagshistorier for alle små venner. Tegningerne af Áslaug Jónsdóttir er både udtryksfulde, sjove og nuttede, og selvom monstrene - og selv deres monsterkatte - har hugtænder, er der helt sikkert ikke noget der er for uhyggeligt for nogen her.

og er ikke træt - og gider ikke at sove, bare fordi hans mor og far siger han skal. Måske er det i virkeligheden forældrene der er bange for mørke og monstre - det bliver de i hvert fald!

Pludselig vælter "et vaskeægte edderkoppekamt monster" nemlig ud af skabet. Far siger til Sebastian, at han ikke skal være bange, men med en lidt tynd stemme ... Mor prøver også at berolige sin søn, men ser noget bleg ud ... Sebastian derimod er begejstret: "Og tænderne, så I dem? De var totalt uhyggeligt højagtige!" Endelig sker der noget, synes han, og "Egentlig er sådan et monster ikke

særlig farligt ... Ikke så længe det det får rigeligt med popcorn og fjernsyn." Sebastian og monstret overtager sofaen og tv-kiggeriet og fortrænger hurtigt forældrene fra stuen, som så til gengæld får god tid til at servere varme popcorn til dem. Samtidig bliver forældrenes forsøg på at bestemme Sebastians sengetider ret spage: "Ja," siger mor, "altså far og jeg tænkte, at det måske sådan set på en måde er lige ved at være tæt på den tid, hvor du eventuelt skulle overveje at tænke på muligvis at gå i seng ..."

General Brushane og den lille Klæbeånd
Af Cato Thau-Jensen
29 sider
Vild maskine 2022

Store monstre græder ikke
Af Kalle Güettler, Rakeł Helmsdal og Áslaug Jónsdóttir
Vild maskine 2022

I samme serie: *Monstre i mørket*, *Monsterbesøg*, *Monsterklammeri*, *Monsterpest*, *Monsterkilling*, *Monsterhøjder*

Sebastians monster
Af Martin Glaz Serup & Lars Vegas Nielsen
Vild maskine 2022

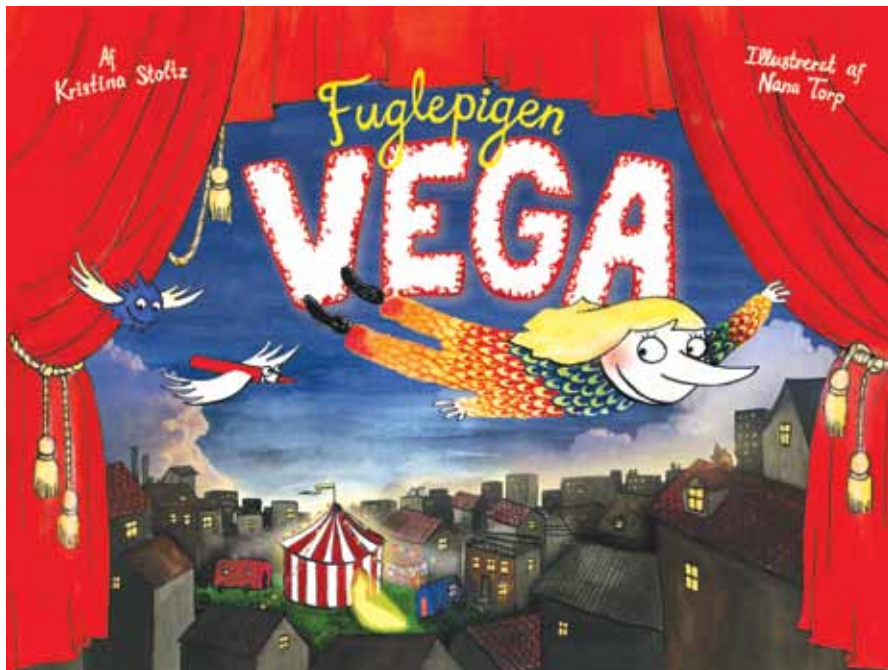

Har det lige fik kræft?

sig i et barn, som pludselig bliver revet ud af sine vante omgivelser og rammes af alvorlig sygdom. Den skildrer både de hverdagslige tanker og spekulationer, som de fleste børn vil kunne genkende, og også de store af slagsen – som når Asta og Silas taler sammen om at føle sig alene, bange og om døden, som jo kommer til os alle, men også når de indgyder hinanden mod og opmuntring – blandt andet ved hjælp af et helt særligt meget-modig-armbånd.

Fortællingen om Asta-Basta, som Silas kalder hende, kryber ikke udenom alt det svære, men kalder tingene ved deres navn. Asta er både træt af det hele, vred og bange! Alligevel virker bogen trods sit barske emne livsbekræftende – ikke mindst i kraft af Lisa Aisatos på én gang stærke og lysende følsomme illustrationer, som tilføjer bogen håb og skønhed – tilsat et lille skvæt enhjørninge-magi.

At ride på enhjørninger
Af Mariangela Di Fiore
Illustreret af Lisa Aisato
Straarup & Co 2022

Vega folder vingerne ud

Af Eline Mørch Jensen

Vega bor alene sammen med sin mor i en lejlighed øverst oppe i et højt hus i byen, hvor hun fra sit loftsvindue kan følge skyernes formationer og fuglenes liv, når hun kommer hjem fra skole og er alene hjemme. Når hun trænger til selskab og en god historie går hun nedenunder og besøger gamle Else, som har krogede fingre og langt gråt hår og sikkert er over hundrede år, forestiller Vega sig.

Else har været linedanserinde i et cirkus og kan ryste mange sjove historier ud af ærmet. Else har tid til både at vente og lytte, så Vera kan følge med – og så dufter der også tit af te og nybagte boller. En dag kommer Vega hjem til Else i dårligt humør. I skolen har de nemlig snakket om at det snart er fastelavn og hvad de skal klæde sig ud som. Vega ved det ikke. Og hun har faktisk slet ikke lyst til at klæde sig ud og vise sig frem

Else har en dragkiste stående fyldt med kostumer, hvilket viser sig at være ret heldigt. I dragkisten gemmer der sig nemlig en eventyrlig dragt, Alfonsos fugledragt, som har tilhørt Elses gamle

ven. Dragten har magiske evner, og lige som den i sin tid gav Alfonso mulighed for at optræde i cirkus, giver den nu også Vega modet til at folde sine vinger ud. Da hun får fjerdragten på, begynder hun at tro på sig selv og drømmen om at hun kan lette fra jorden og flyve som en fugl.

De andre børn, Else og Vegas mor tror også på hende! Til sidst tager mor sig heldigvis også en tiltrængt fridag, bager pandekager og giver sig god tid. Og nogen gange er det faktisk alt der skal til.

Fuglepigen Vega kan både opleves som en billedbog til højt læsning eller som en grafisk roman, som forlaget kalder den, til selvlæsning fra 9 år (bogen er inddelt i kapitler). Det kommer sig ikke så nøje - hovedsagen er at denne skønne, fabulerende fortælling med alle sine sjove og herlige tegninger af langnæsedede (eller fuglenæbbede) figurer kan være til glæde på forskellig vis for små og lidt større børn.

Fuglepigen Vega
Af Kristina Stoltz
Illustreret af Nana Torp
Gads Forlag 2022

Kan du holde på

Af Merete Jørgensen, lærer og PLC-medarbejder på Allerslev Skole, Lejre. Medlem af FU i PLCF samt bladudvalget.

Blodsøstre, Samme sang som sidst, Spørg mig om alt, Toiletterne samt *En muarnin til Eileen Green* er fem små bøger og samtidig fem længere noveller, der bindes sammen af serietitlen *Årgang 2022*. De fire første titler på ca. 85 sider og den sidste på 160. Fem danske forfattere fik af forlaget Gad opgaven at skrive en novelle med udgangspunkt i samme tema – hemmeligheder, og det har de grebet an på meget forskellig vis.

Et fælles træk er dog den søgen efter egen identitet og afklaring af, hvem man er eller ikke er, som karakteriserer de unge, der præsenteres i novellerne. Et andet fælles træk er, at rigtig meget overlades til læserens egen tolkning, og at der i den grad skal afkodes "tomme pladser". Ind imellem i en grad, der efterlader læseren

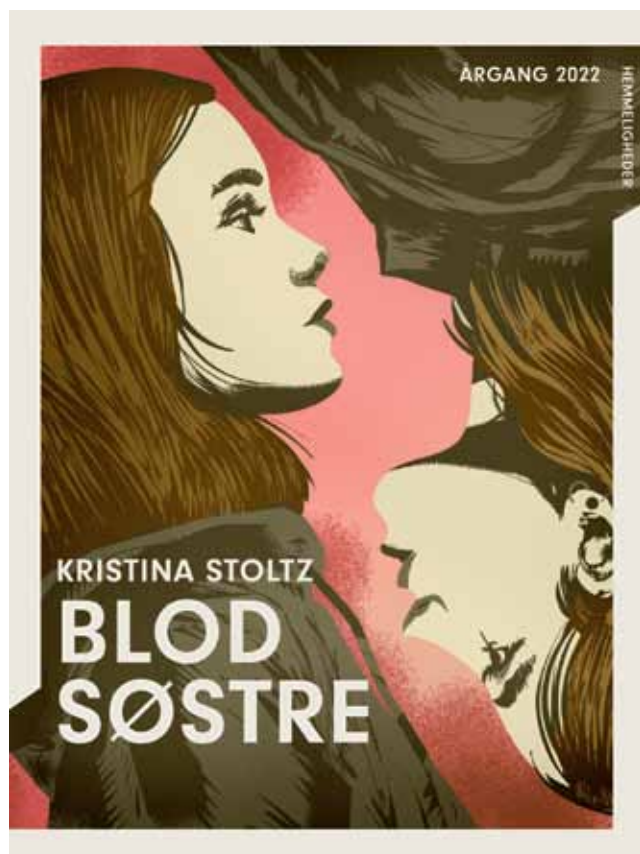
temmelig forvirret - men uden tvivl også med mulighed for spændende litteratur-samtaler i klasseværelset.

På forlagets hjemmeside kan man downloade et undervisningsmateriale, der giver dansk læreren i 8.-10. klasse overskuelige og fokuserede forslag til at gå i dybden med forskellige danskfaglige nedslag som for eksempel fortællerrolle og synsvinkelskift, komposition, personkarakteristik og symbolik i forbindelse med arbejdet med serien. Herudover lægges der op til flere meddigtningsopgaver af kreativ art som eksempelvis "citatomosaik" og "litteraturSnap".

Udover det fælles tema om hemmeligheder er der mange andre relevante ungdomstemaer i spil - veninderelationer, sociale medier, klassedynamik, forhold til forældre samt tungere emner som psykisk sygdom, angst og fortrængninger. Rammen er overvejende realistisk

- men ikke altid! - og lidt til den dystre og undertiden makabre side. En mu-ar-nin (resultatet af en mus, et marsvin og en kanin, der mixes i en "Build a pet"-automat) er ikke ligefrem et kæledyr, man ville ønske at møde. I starten er dyret meget nuttet, men så vokser det ... *En muarnin til Eileen Green* er dobbelt så lang som de øvrige noveller og måske også mest udfordrende at gå til. Fortrængninger og mørke afkroge i sindet tages under behandling i novellen. Det er til tider svært men også spændende at læse novellen, og der vil helt sikkert også være en del unge læsere, som fascineres af dette univers.

Blodsøstre beskriver et mere genkendeligt pigeunivers. Veninden, der bare betyder ALT. Et venindeforhold, der ikke kun er givende, men som kan blive så sårbart og ondt, at man bliver nødt til at bryde ud, selvom konsekvenserne kan være næsten ubærlige.

en hemmelighed?

Mange unge vil i de fem bøger kunne læse om noget, de kender alt for godt til - og måske kan en samtale om de hemmeligheder, der skildres i bøgerne give mulighed for forløsning af tunge hemmeligheder, de selv bærer rundt på?

Længden og sværhedsgraden på de forskellige noveller varierer noget, men alle fem er trykt i et læsevenligt layout, der vil tiltale de fleste, og alle har en indbydende forside, der vil pirre nysgerrigheden hos mange unge læsere. Mikkel Henssel står bag bøgernes omslag. På bagsiden finder man en appetizer i form af et uddrag fra bøgerne samt en omtale af de øvrige titler i serien.

Det skal blive spændende at se, om cfu'erne vil satse på denne serie, og hvordan den modtages af læserne (og deres dansklærere). Kommer der mon en *Årgang 2023* - og hvis ja - hvilket tema vil så komme i spil? Novellerne fangede i hvert fald mig, og jeg kommer helt sikkert til at afprøve dem på mine egne elever!

Blodsøstre af Kristina Stoltz

Samme sang som sidst af Conrad Fields

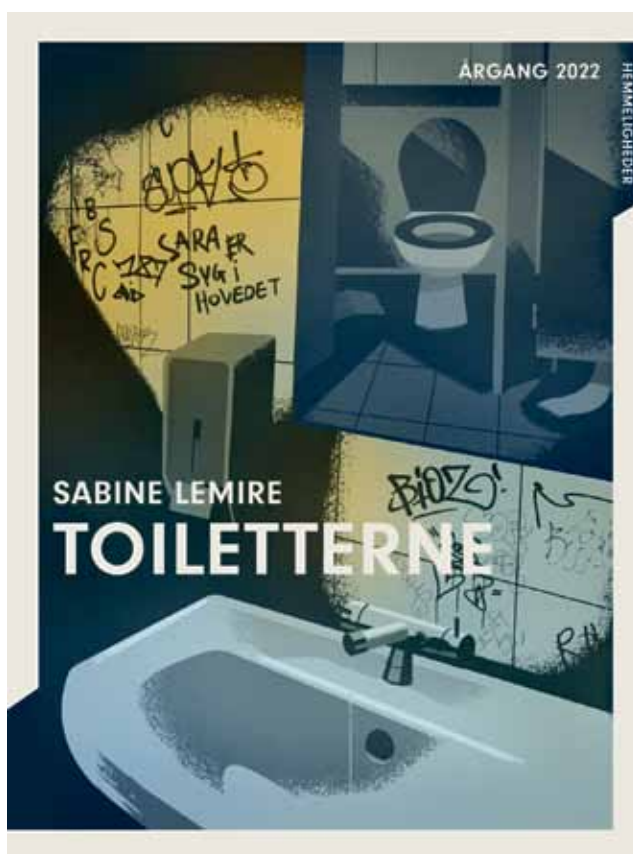
Spørg mig om alt af Zakiya Ajmi

Toiletterne af Sabine Lemire

En muarnin til Eileen Green af Peter Nordahl

Sidetæl: 88-180

Gads Forlag 2022

Hvordan ved man egentlig, om man er "happy"?

Af Merete Jørgensen, lærer og PLC-medarbejder på Allerslev Skole, Lejre. Medlem i FU i PLCF samt bladudvalget.

"Hvorfor skal det hele være så trist?" Et klassisk spørgsmål fra både elever og lærere i udskoling, når der skal arbejdes med en roman i klassen. Med *Happy happy* bliver det umiddelbart triste – Urbans (Ubbes) mor er død og han bor alene med sin far i et skodhus på Vestvejen - tilsat masser af humor og livsglæde ... og eftertænkning - og romanen er på ingen måde trist, selvom den behandler emner af en vis tyngde.

Mette Vedsø har skrevet endnu en livsbekræftende, underholdende, sjov og tankevækkende roman om at være et ungt menneske, der lærer at stå op for sig selv - og at stå ved sig selv!

"*Happy happy*" sagde han (far) til sidst. "Ja, ja," sagde jeg, men vidste ikke helt, om jeg var. For hvordan ved man egentlig, om man er happy?"

Ved et tilfælde får Ubbe en dag mulighed for at afprøve, om græsset virkelig er grønnere - eller himlen mere blå - på den anden side af Vestvejen. "Jeg fortsatte ned ad den lille sti, som førte ind i Birkesø-kvarteret – byens rige område med de store huse. Solen pustede skyerne væk. Jo, sådan måtte det være. I Birkesø var himlen altid blå."

Louise, en rar dame, der bor i Birkesø, forærer Ubbe sin afdøde mands golfkøller, og det viser sig, at Ubbe har betydeligt mere talent for at ramme golfkuglen, end han har på håndboldbanen. I Birkesø møder Ubbe en sød pige, Martine, og Ubbe får lyst til at afprøve drømmen om at være en anden - en fra klasse 1 (og ikke klasse 5, som han nu, takket være en lidt emsig lærer, har erkendt, at han nok tilhører). Han bliver til "Henrik", og Ubbes liv forandrer sig - han får smag for livet på 1.klasse.

Men selvfølgelig kan Ubbes dobbeltliv ikke fortsætte. Far Kent er på team-building-kursus - meget ude af sin komfortzone - og befinder sig en dag på golfbanen, hvor "Henrik" er i gang med sin træning. Nu må Ubbe indse, at han er Ubbe - og ikke Henrik - og måske er det også godt "nok". Han gør oprør mod de fordomme, som omgivelserne har - også de fordomme, som hans egen far har om riilige svin og golfspillere.

Ubbe finder sig selv - og står ved sig selv. Mette Vedsø tager på en sjov og underfundig måde fat på de stereotyper, som vi - og sikkert også mange unge læsere - desværre ofte er underlagt. Hun gør det med stor accept af og kærlighed til figurerne - en undtagelse er dog Martines forældre, der spidder særligt grundigt. Den lidt for smarte forretningsmand, der i virkeligheden snyder andre og den selviscenesættende mor, der på sin blog pynter på virkeligheden i en grad, der helt sikkert kan afføde nogle gode snakke i klassen om de sociale mediers forvrængning af virkeligheden.

"Klasse 1, 2, 3, 4, 5, fucking bullshit var min overskrift. Og min første sætning lød sådan her. Man kan putte mennesker i kasser, men hvad opnår man ved det?" Sådan skriver Ubbe til sidst i den opgave, hans lærer har givet klassen. Og ja, det er jo et rigtig godt spørgsmål, som jeg glæder mig til at vende med min 7.klasse, når jeg til foråret skal læse romanen sammen med dem.

Romanen er et must til samlingen på skolens PLC. Bogen er ikke svær at læse,

om end det måske kræver lidt modenhed at nyde de sproglige finurligheder, som forfatteren beriger sin læser med. Ubbe er 13 år og både lidt yngre og ældre læsere vil kunne spejle sig i mange af hans overvejelser.

Mange CFU'er har investeret i indkøb af *Happy happy*. Romanen kan også lånes som e-bog, hvis du ikke fik reserveret den i tide. Gyldendal har herudover udgivet en litteraturguide med gode forslag, som dansklæreren kan lade sig inspirere af. Her er der gennem kreative opgaver fokus på fordomme, drømme og på at komme om bag facaden på SoMe. Jeg er spændt på, hvordan min 7.klasse vil tage imod romanen. Jeg er sikker på, at de nok skal blive lige så happy, som jeg blev. ■

Happy happy
Af Mette Vedsø
144 sider
Høst og Søn 2022

Kan en dystopi ende godt?

Mailinterview med Sarah Engell om *Skoven* - litteraturformidler Søren Fanø spurgte:

"Jamen er det godt eller dårligt? Er slutningen lykkelig?"

"Det står der ikke noget om."

"Men der må vel være et budskab. Vores dansklærer vil altid have os til at finde historiens budskab."

"Det må stå for jeres dansklærers egen regning. Den her historie handler bare om nogle mennesker, der bliver til træer. *The end.* (*Skoven*, side 133)

”

Sarah Engell (1979) har skubbet til ungdomsromanens grænser i en lang række markante socialrealistiske værker siden gennembruddet i 2014 med YA-romanen *21 måder at dø* om selvmordstanker og mobning i cyberspace.

Siden har hun udgivet *Hjertet er 1 organ* (2016) om selvskaide og kærlighed, den politiske roman *Valget* (2017), der tager sit udgangspunkt i flygtninge- og migrantkrisen i Europa, og den gribende, prisbelønnede, grafiske roman *Fuglemanden* (2018), lavet i et tæt samarbejde med illustratoren Lilian Brøgger, om en 17-årig piges kamp mod psykisk sygdom.

I 2019 udkom hendes og Sanne Munk Jensens herlige *Tag gaden tilbage*, om gymnasieeleven Polly fra Hirtshals, der drømmer om langt mere end at filetere fisk, men kommer ud i en strid kuling efter en vild fest.

I 2020 udkom *Det øjeblik du tvivler* (2020) om stalking og #MeToo. Hertil kommer adskillige andre udgivelser i form af noveller og illustrerede fortællinger, men her er det Sarah Engells nyeste YA-roman *Skoven*, der er i fokus.

Søren: Hvad får dig i gang med et romanprojekt som *Skoven*? Hvad trigger dig?

Sarah: - Meget ofte er det ting, der sker i verden omkring mig, som jeg bliver ramt af følelsesmæssigt. Noget, der chokerer mig, gør mig vred eller ked af det. En ung pige, der bliver mobbet så meget, at hun begår selvmord. Et billede af et druknet barn på en sandstrand. Unge mennesker med tydelige selvpåførte snitsår. Det er altid min mavefølelse, der får lov at afgøre, ►

Foto: Zafar Iqbal

hvilken idé jeg skal skrive på; en følelse af, at noget brænder indeni og vil ud.

Søren: *I Skoven bryder du endnu en gang nye veje. Skoven er i forhold til dine øvrige romaner stramt komponeret, og skriver sig ind i nogle af tidens store udfordringer: klimakatastrofen, vacciner og diskussionen om dem, og DNA og gensplejsning. Hvad er dine tanker bag?*

Sarah: - Med *Skoven* ønsker jeg at stille spørgsmålstejn ved den moderne antropocentrisme, altså forestillingen om, at mennesket er naturen overlegen og forskellig fra enhver anden organisme. Jeg ønsker at vise, at vi er tæt forbundet, at naturen er en del af os selv, at det hele hænger sammen. Så - kan vi ødelægge naturen uden også at ødelægge os selv?

Det handler selvfølgelig meget konkret om den klimakatastrofe vi står midt i, men i min roman er naturen også et billede på en måde at være i verden på. En mental tilstand, der står i kontrast til tidens krav om hele tiden at skulle præstere, vækste og optimere, og som i stedet handler om at være til stede i nuet og mærke taknemmelighed over dét, der er. De to ting hænger nemlig sammen, tror jeg. Vores grådighed ødelægger ikke kun klimaet, den ødelægger også vores egen lykke.

Søren: *Samtidig rummer Skoven alt det en god ungdomsroman skal rumme i form af ungdomsliv, (ulykkelig) forelskelse, venskab og outdatede forældre. Skal de elementer være med?*

Sarah: - Nu er jeg ikke så glad for ordet "skal", når det gælder litteratur, så alene dét, at du stiller spørgsmålet, får mig straks til at brainstorme på historier, hvor de elementer ikke er med. Det kunne være et spændende bånd at sætte! Når det er sagt, så er genkendelse en vigtig faktor, hvis man som læser skal leve sig ind i en historie. Som forfatter kan man slippe afsted med ret meget og lokke læseren ind på meget ukendt territorium, hvis blot der er nogle genkendelige følelser på spil. Vi lever i en tid med mange forandringer, og verden ser radikalt anderledes ud i dag, end da jeg selv var på mine hovedpersoners alder. Men nogle ting er også fuldstændig uforandrede. Unge forelsker sig, de drømmer stort, får knust deres hjerte og rammes af ensomhed. Præcis

ligesom jeg gjorde dengang. Midt i en foranderlig og kaotisk verden, så har kernen i dét at være et ungt menneske ikke ændret sig ret meget. Det samme gælder for ungdomslitteraturen.

Søren: *Skoven er nærmest filmisk opbygget med stigende spændingskurve. Hvor har du hentet din inspiration?*

Sarah: - I mit forfatterskab til voksne har jeg bevæget mig stadig mere i retning af spændingsgenren, først med *Du og jeg for evigt* og senest med *Den kinesiske tvilling*. Sideløbende med *Skoven* har jeg skrevet på endnu en spændingsroman, og det har uden tvivl haft en afsmittende effekt i form af en øget bevidsthed om plot og suspense. Jeg synes, det er virkelig sjovt at bygge en spændingskurve op, så inspirationen til *Skovens* opbygning kommer i høj grad fra mit arbejde med spændingsgenren.

Søren: *Fortæl lidt om de videnskabelige spor i romanen. Vacciner, DNA og Ask fars forskningsprojekt om træer.*

Sarah: - Jeg kan godt lide, at de tilsyneladende overnaturlige ting der sker i bogen, også har en videnskabelig forklaring, så jeg har lavet en masse research og fundet inspiration i virkelige forskningsforsøg. Blandt andet læste jeg om et forsøg, hvor man splejsede menneskegener ind i træer. Formålet var, at når nogen døde, så kunne man - i stedet for en almindelig gravsten - lade vedkommende leve videre som et træ. Jeg har også fundet forskningsresultater som viser, at træer er langt klogere, end vi aner; de kan kommunikere med hinanden, har måske endda en form for følelsesliv, og så har de faktisk mange gener til fælles med os mennesker. Dele af romanen skrev jeg under coronakrisen, og det virkede naturligt, at elementer derfra også krøb ind i romanen, eftersom en pandemi - ligesom klimakrisen - prikker til vores forestilling om at være almægtige her på kloden.

Søren: *Det er sjældent, man møder en skov på hæventogt, i ukontrollabel vækst og som truer med at overtage al kontrol fra menneskene. I en dystopisk roman efterlades alt ofte som en ødemark, et "Waste land." I Skoven efterlades alt dækket af grønt. Er Skoven i din forståelse dystopisk?*

Sarah: - Fedt, du spørger, for det er

noget, jeg selv har tænkt meget over, og som vi også har diskuteret på forlaget i forbindelse med markedsføringen. Som bogen ender, kan man jo sagtens argumentere for, at den er en dystopi. Men personligt synes jeg, bogen har en lykkelig slutning. Altså, alt er jo relativt, det går menneskeheden forholdsvis ilde, kan man sige. Men historien er jo set fra Asks perspektiv, og rent følelsesmæssigt er han et meget bedre sted, da bogen slutter, end da den starter. I begyndelsen er han fanget i præstationsangst og

meningsløshed og fornemmelsen af, at livet kun handler om at komme fremad. I slutningen mærker han en lykke, han aldrig tidligere har mærket; en følelse af mening og glæde over bare at være til.

Søren: Kan du give et lille indblik i hvordan du arbejder som forfatter: Med genre? Beskrivelser? Replikker? Spændingskurver? Sproget?

Sarah: - Det er svært at svare kort på, men jeg vil sige, at nogle af de vigtigste elementer for mig er research og gennemskrivninger. Researchen bruger

jeg ikke kun til at faktatjekke, men i høj grad også til at tune mig en på en sproglig tone og til at give liv og farver til mine scener. Jeg besøger stort set altid de steder, jeg skal beskrive. Så sætter jeg mig med min notesbog og indsamler indtryk: Hvilke typer hænger ud her, hvordan taler de, hvilket tøj har de på, er der nogle særlige lyde eller lugte, og i tilfældet med *Skoven*: Hvilke planter vokser her, hvilke dyr er der osv.? Det kan også være, jeg finder noget fedt graffiti, der kan have en symbolsk betydning i et kapitel eller hører en god replik. Mens jeg skrev *Skoven*, besøgte jeg Dyrehaven flere gange og fik en masse inspiration med hjem til skrivebordet.

Gennemskrivningerne bruger jeg til at skrive mig tættere og tættere ind på historien, lære karaktererne at kende, finde den sproglige tone og bygge plottet op. Jeg har fundet ud af, at det er den metode, der passer bedst til mig. Fremfor at tænke historien frem, skriver jeg den frem. Med andre ord benytter jeg mig ikke ret meget af plotmodeller, kapiteloversigter og den slags. Når jeg kan mærke, at en idé summer på den rigtige måde, kaster jeg mig ud i det og forsøger at overlade så meget som muligt til den ubevidste og kreative del af min hjerne – også selvom det til tider giver en meget kaotisk skriveproces med mange sammenkrøllede sider.

Søren: *Skoven* tilbyder en læseoplevelse fyldt med krybende og voksende ubehag. Om, hvor galt det kan gå, når mennesket forsøger at beherske naturen. Og så har du forladt det 100% socialrealistiske og tilføjet lidt magisk realisme, lidt fantasy, eventyr og ikke mindst et strejf gysende gotisk uhygge. Du har rigtig mange læsere, får mange positive anmeldelser og møder tit dine læsere. Tænker du på læseren undervejs i skriveprocessen?

Sarah: - Jeg forsøger virkelig at holde døren lukket, når jeg skriver, det vil sige udelukke alt andet end historien. Hvis jeg skulle forholde mig til mine unge læsere undervejs, er jeg sikker på, at jeg ville begynde at censurere mig selv og finde mor-hatten og de gode råd frem. Husk cykellygter og kondom og hør efter i skolen. Med andre ord skrive dødspsyge bøger. Jeg tror også, jeg ville få en hel del præstationsangst, for læsere er jo forskellige, og hvis jeg skulle forsøge at ramme alles smag, ville jeg formentlig ende med slet ikke at ramme nogen. Mens jeg skriver, prøver jeg at genskabe

det rum, der fandtes, da jeg som helt ung forfatterspire skrev i al hemmelighed og kun havde én eneste læser, nemlig mig selv. Jo flere bøger jeg udgiver, jo sværere bliver det selvsagt at opretholde dén illusion. Men heldigvis er det stadig sådan, at når jeg får alvor kommer i skriveflow, så glemmer jeg alt omkring mig.

Søren: *Og hvad med dansklereren fra det indledende citat. Dem møder du vel også?*

Sarah: - Citatet er helt klart en hilsen til de skønne dansklerere, som arbejder med mine bøger i undervisningen, og som jeg har mødt rigtig mange af, eftersom jeg årligt holder 80–100 foredrag i udskoling. Dansklererne er nogle af mine absolutte yndlingslæsere, fordi de læser så ekstremt grundigt, og fordi de er så altafgørende i forhold til unges oplevelse af litteratur. Læsegleden hos en passioneret dansklerer smitter af på eleverne, sådan er det bare. *Skoven* rummer også en del intertekstuelle referencer, som jeg håber, en lærer kan få sjov ud af i undervisningen. Apropos at holde døren lukket, er det dog vigtigt for mig, at den slags opstår organisk; det skal være historien selv som kalder på en hvid kanin, på Salvador Dali, på myten om Ask og Emma. Det er aldrig noget, jeg planlægger på forhånd, så tror jeg nemt, at det kan blive for konstrueret.

Søren: *Hvad skriver du på lige nu?*

Sarah: Jeg har for første gang skrevet en bog til mellemgruppen, altså de 9-12-årige. Den har fået titlen *Gulduret* og udkommer på Carlsen til november med smukke illustrationer af Signe Kjær. Det er en historie om at sætte pris på hverdagen og se det smukke i det almindelige. Derudover har jeg sammen med Sanne Munk Jensen skrevet en opfølger til vores fælles roman *Tag gaden tilbage*. Denne gang er det Pollys veninde Kat, der får lov at fortælle. Bogen udkommer til december på Gyldendal og hedder *Giv mig tiden igen*. Jeg er også ved at skrive en spændingsroman til voksne. Den udkommer på L&R, men der er ikke fastsat et udgivelsestidspunkt endnu. ■

Søren: *Tak for snakken!*

Skoven
Af Sarah Engell
192 sider
CarlsenPuls 2022

Billederne

Af Søren Fanø, litteraturformidler

Det er snart mange år, siden billederne begyndte at strømme ind i børnelitteraturen. En udvikling der for alvor tog fart med den visuelle vending i 00'erne med japanske manga, billedromaner og senere grafiske romaner, billednoveller og helt nye crossover former for multimodale fortællinger som mestendels er nye variationer over de gode gamle udtryksformer billedbogen og tegneserien.

Den visuelle vending betød at snart alle bøger i dag er illustrerede, at illustrationerne bliver brugt mere varieret og fremtrædende end tidligere, og at der er skruet langt mere op for boghåndværk, layout, skrifttype og tekstens placering, så dette nu udgør en større del af fortællingens samlede visuelle udtryk.

I *Bogen om billedlitteratur* giver lektor Marianne Eskebæk Larsen en fagligt velfunderet introduktion til denne litteratur, og giver lærere, studerende og andre interesserede de nødvendige redskaber til at læse, forstå og analysere værker, der fortælles i både billeder og ord – til tider endog helt uden ord som for eksempel i Anna Jacobina Jacobsens Ø.

I korte, præcise kapitler fortælles om betydningen af bogens materialitet; dens paratekster (format, omslag, kolofon, titelblad, forsats og bagsats), komposition, læsemåder og rammernes betydning for fortællingen. Velvalgte nyere eksempler underbygger gennemgangen af billedlitteraturens mere klassiske elementer og virkemidler.

Eksemplerne viser ikke mindst hvordan nyere værker leger med og sprænger disse rammer i deres komposition. Hvordan beskæring, visuelle koder og farver samt selvfølgelig forholdet mellem tekst og billede har indflydelse på den samlede oplevelse af et værk. Som blandt

andet den franske semiotiker Roland Barthes siger, er det at adskille tekst og billede i billedlitteraturen en kunstig adskillelse, for: "Hele vores virkelighed er en kombination af tekst og billeder."

Denne diskussion kommer Marianne Eskebæk Larsen selvfølgelig også ind på, lige som vi kommer rundt om professor Maria Nikolajevas forskning, hendes og Carole Scotts klassiker *How Picturebooks work* og svenske Kristin Hallbergs begreb "ikonotekst" fra 1982, der beskrev og understregede samspillet mellem de to tegnsystemer, tekst og billede, og som var banebrydende i nordisk forskning og formidling af billedlitteratur.

Som antydnet rummer billedlitteraturen rigtig mange, komplekse (sammensatte) stemmer. *Bogen om billedlitteratur* indeholder flere eksempler på, hvordan formidlingen af billedlitteratur konkret kan gribes an i skolen, så eleverne får redskaber til at begå sig i en stadigt mere flimrende, multimodal verden. Her giver den papirbårne billedlitteratur eleverne ro til at fordybe sig i forrygende fortællinger på mediet papir, som de kan opleve og fastholde på mange forskellige måder.

Bogens eksempler udgør et vigtigt udsnit af banebrydende værker fra de sidste tyve år, hvor der er blevet leget med både form og indhold. Oscar K. og Dorte Karrebæk er selvfølgelig repræsenteret med deres skæve og skægge tegneserie om *De tre – Historier om 2 hårde hunde og 1 kat*, deres banebrydende billedbøger *Idiot og Lejren* og legen med leporello-formatet (foldebogen) i *Knokkelmandens cirkus*. Mette Hegnhøjs fortælling *Ella er mit navn vil du købe det?*, fortalt på 140 løse ark, i en æske fyldt med "poetsne" udfordrer vores sædvanlige oplevelse af bogen som objekt og sender – lige som leporelloen – en hilsen til bogens egen forhistorie på tavler og skriftruller.

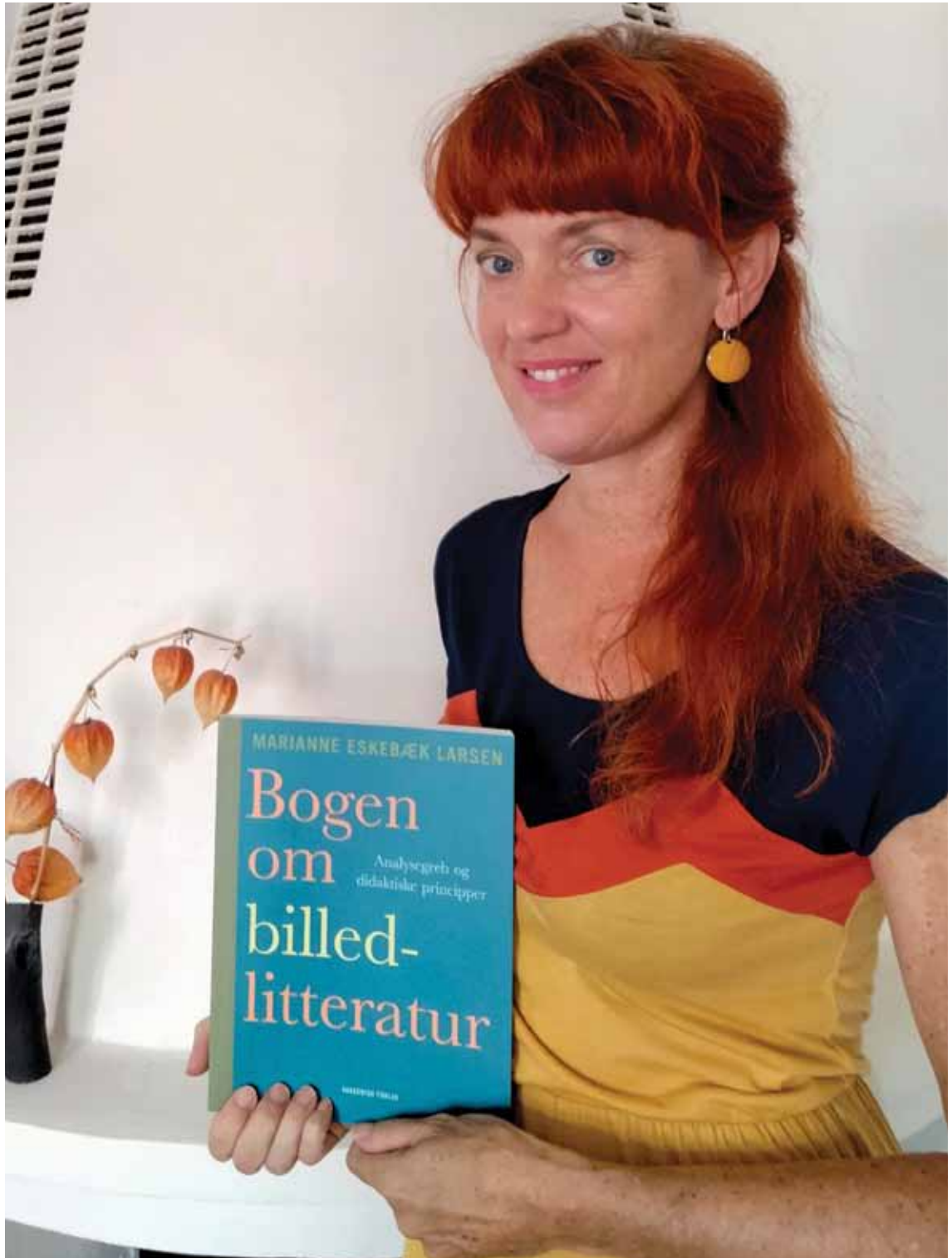
Jo, der leges og eksperimenteres i billedlitteraturen som i for eksempel Alineas serier, *MiniVærk*, *ModVærk* og *MakVærk* til de yngste, de mellemste og de ældste elever. En serie, Marianne Eskebæk Larsen har udarbejdet litteraturguides til, ligesom hun har gjort det til nyklassiske værker som *PSST!* af Anette Herzog og Katrine Clante samt til Marjane Satrapis *Persepolis*. Man er kort sagt i rigtig godt selskab med *Bogen om billedlitteratur*. *Analysebegreb og didaktiske principper*.

Værket er gennemsyret af forfatterens store kærlighed til og viden om billedlitteratur og hendes tanker om det at læse, forstå, analysere og formidle denne flyvske form for litteratur. Marianne Eskebæk Larsen har hentet sin viden gennem sit virke som underviser på Københavns Professionshøjskole, som forfatter til mange læremidler, anmelder ved Information og som medlem af Illustratørprisudvalget og Bedømmelseskomiteen for Nordisk Råds børne og ungdomslitteraturpris, hvor Marianne Eskebæk Larsen og undertegnede i øvrigt har siddet sammen.

Bogen om billedlitteratur skal selvfølgelig ud på læreruddannelserne, skolerne og hvor man ellers formidler billedlitteratur. Ikke for at stå og samle støv på læringscentret eller lærerbiblioteket, men for at blive brugt. Med den får man et redskab i hænderne med ideer til hvordan plc-medarbejdere og lærere kan gribe undervisningen an, så eleverne bliver klædt på til at analysere og fortolke billedlitteratur og til at begå sig i en stadig mere visuel verden. ■

Bogen om billedlitteratur. Analysebegreb og didaktiske principper.
Af Marianne Eskebæk Larsen
142 sider
Akademisk Forlag 2022

i bøgerne

Forfatteren til Bogen om billedlitteratur, Marianne Eskebæk Larsen, er her fotograferet af sin datter.

Find gratis materiale til Gutkind's bøger

Løs sjove
kreaopgaver og
tal om bogen!

